

Štvrtok, 2015, október 8

P8_TA(2015)0342

Stredoafrická republika

Uznesenie Európskeho parlamentu z 8. októbra 2015 o Stredoafrickej republike (2015/2874(RSP))

(2017/C 349/03)

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Stredoafrickej republike,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 11. februára 2015 o činnosti Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ ⁽¹⁾,
- so zreteľom na uznesenia Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ o situácii v Stredoafrickej republike z 19. júna 2013, 19. marca 2014 a 17. júna 2015,
- so zreteľom na vyhlásenia podpredsedníčky Komisie/vysokkej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku o situácii v Stredoafrickej republike, najmä na vyhlásenie z 13. októbra 2014,
- so zreteľom na vyhlásenie hovorca Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) o násilí v Stredoafrickej republike z 28. septembra 2015,
- so zreteľom na závery Rady o Stredoafrickej republike z 9. februára 2015 a 20. júla 2015,
- so zreteľom na pripomienky nezávislej expertky OSN Marie-Therese Keity Bocoumovej o situácii v oblasti ľudských práv v Stredoafrickej republike z 1. októbra 2015,
- so zreteľom na výzvu generálneho tajomníka OSN Pan Ki-muna a Bezpečnostnej rady z 28. septembra 2015 na okamžité ukončenie násilia, ktoré náhle vypuklo v Stredoafrickej republike,
- so zreteľom na rezolúciu OSN č. 2217 (2015) o obnovení mandátu MINUSCA (Viacstrannej integrovanej stabilizačnej misie OSN v Stredoafrickej republike) so súčasným povoleným počtom vojakov do 30. apríla 2016, ktorú prijala Bezpečnostná rada na svojom 7 434. zasadnutí 28. apríla 2015,
- so zreteľom na rezolúciu OSN č. 2196 (2015) o obnovení systému sankcií voči Stredoafrickej republike do 29. januára 2016 a mandát skupine expertov zapojených do Sankčného výboru pre Stredoafrickú republiku, ktorý bol zriadený na základe rezolúcie č. 2127, do 29. februára 2016,
- so zreteľom na hodnotiacu správu OSN z 15. mája 2015 o úsilí presadzovať právo a poskytovať lekársku pomoc v prípade sexuálneho vykorisťovania a zneužívania zamestnancami Organizácie Spojených národov a pridruženým personálom v mierových operáciách,
- so zreteľom na správu generálneho tajomníka OSN o odporúčaní nezávislej skupiny na vysokej úrovni pre mierové operácie z 11. septembra 2015,
- so zreteľom na záverečnú správu medzinárodnej vyšetrovacej komisie pre Stredoafrickú republiku z 19. decembra 2014,
- so zreteľom na medzinárodnú konferenciu na vysokej úrovni o Stredoafrickej republike s názvom Od humanitárnej pomoci k odolnosti, ktorá sa konala 26. mája 2015 v Bruseli,

⁽¹⁾ Prijaté texty, P8_TA(2015)0035.

Štvrtok, 2015, október 8

- so zreteľom na Dohodu o odzbrojení, demobilizácii, repatriácii a reintegrácii, podpísanú 10. mája 2015 veľkým počtom ozbrojených skupín počas fóra v Bangui,
 - so zreteľom na revidovanú Dohodu z Cotonou,
 - so zreteľom na dohodu z Libreville (Gabon) z 11. januára 2013 o vyriešení politicko-vojenskej krízy v Stredoafrickej republike, podpísanú pod záštitou hláv štátov a predsedov vlád Hospodárskeho spoločenstva stredoafrických štátov (ECCAS), v ktorej sa ustanovujú podmienky ukončenia krízy v Stredoafrickej republike,
 - so zreteľom na mimoriadne samity hláv štátov a predsedov vlád Hospodárskeho spoločenstva stredoafrických štátov (ECCAS), ktoré sa konali v N'Džamene (Čad) 21. decembra 2012, 3. apríla 2013 a 18. apríla 2013, a na ich rozhodnutia zriadiť Dočasnú národnú radu (CNT) s legislatívnymi a ústavodarnými právomocami a prijať plán procesu prechodu v Stredoafrickej republike,
 - so zreteľom na zasadnutie medzinárodnej kontaktnej skupiny z 3. mája 2013 v Brazzaville (Konžská republika), na ktorom sa schválil plán realizácie prechodu a zriadil osobitný fond na pomoc Stredoafrickej republike,
 - so zreteľom na dohodu o zastavení prejavov nepriateľstva podpísanú v júli 2014,
 - so zreteľom na závery siedmeho zasadnutia medzinárodnej kontaktnej skupiny pre Stredoafrickú republiku, ktoré sa konalo v Brazzaville (Konžská republika) 16. marca 2015,
 - so zreteľom na komuniké, ktoré vydala Mierová a bezpečnostná rada Africkej únie 17. septembra 2014 a 26. marca 2015,
 - so zreteľom na stredoafrickú ústavu, ktorú prijala Dočasná rada koncom augusta 2015,
 - so zreteľom na Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu z roku 1998, ktorý Stredoafrická republika ratifikovala v roku 2001,
 - so zreteľom na Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, ktorý Stredoafrická republika podpísala,
 - so zreteľom na článok 135 ods. 5 a článok 123 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže koncom septembra 2015 vypukli nové zrážky, pričom zahynulo 42 osôb a približne 37 000 osôb opustilo svoje domovy;
- B. keďže na konci septembra 2015 viac ako 500 väzňov ušlo z väzenia Ngaragba v Bangui a v Bouar vrátane veľmi známych osôb, ktoré porušovali ľudské práva a dopúšťali sa násilia a zneužívania; keďže to prináša vážnu hrozbu pre civilistov a ochranu obetí a svedkov; keďže útek z väzenia predstavuje krok späť, pokiaľ ide o zachovanie práva a poriadku a boj proti beztrestnosti v Stredoafrickej republike;
- C. keďže podmienky pre agentúry pomoci v Bangui sa podľa Úradu pre koordináciu humanitárnych záležitostí zhoršili; keďže viaceré kancelárie a rezidencie humanitárnych organizácií boli vyrabované a ich pracovníci majú obmedzenú slobodu pohybu, najmä zdravotnícki pracovníci v nemocniciach;

Štvrtok, 2015, október 8

- D. keďže humanitárna pomoc sa komplikuje z dôsledku bojov a početných bariér, ktoré bránia orgánom, aby získali prístup k tisícom vnútorne vysídlených osôb a posúdili ich potreby; keďže obavy týkajúce sa bezpečného prístupu do okolia Bangui potvrdila organizácia Médecins Sans Frontières (MSF), ktorá uviedla, že zranení ľudia v mnohých prípadoch prichádzali pešo a sanitky tejto organizácie nemohli jazdiť, pretože hlavné mesto sa stalo príliš nebezpečné;
- E. keďže OSN rozhodla predĺžiť mandát misie MINUSCA do 30. apríla 2016 s povoleným stropom 10 750 vojakov vrátane 480 vojenských pozorovateľov a vojenských zamestnancov, 2 080 príslušníkov polície vrátane 400 samostatných policajných dôstojníkov a 40 dozorcov;
- F. keďže podľa mierovej misie OSN v krajine (MINUSCA)sa bezpečnostná situácia nedávno upokojila, ale napätie pretrváva v Bangui, ktoré bolo svedkami útokov voči civilistom, násilia medzi komunitami a útokov na humanitárnych pracovníkov;
- G. keďže hlavná prokurátorka Medzinárodného trestného súdu Fatou Bensouda vyzvala tých, ktorí sú zapojení do nepokojov, „aby okamžite ukončili násilie“, a dodala, že všetky vojnové zločiny spáchané budú potrestané; keďže 24. septembra 2014 začalo druhé vyšetrovanie konfliktu v Stredoafrickej republike;
- H. keďže nedávne zrážky prinášajú hrozbu, že sa oslabí začínajúci mierový proces, a mohli by viesť krajinu späť do temných čiasov na konci roku 2013 a v roku 2014, keď tisíce osôb bolo zabitých a desaťtisíce osôb museli opustiť svoje domovy; keďže trestná činnosť naďalej predstavuje hlavnú hrozbu; keďže situácia žien v Stredoafrickej republike je veľmi vážna a keďže všetky zúčastnené strany často používajú znásilňovanie ako vojnovú zbraň;
- I. keďže prevrat v roku 2013 a následné zosadenie dočasnej hlavy štátu Michela Djotodiu a dočasného predsedu vlády Nicolasa Tiangayea sprevádzalo rozsiahle a vážne porušovanie ľudských práv s jasnou hrozbou genocídy vrátane mimosúdnych popráv, mučenia, lúpenia, masívneho znásilňovania, sexuálneho zneužívania, únosov žien a detí a násilného verbovania detských vojakov;
- J. keďže 4. októbra 2015 mali obyvatelia Stredoafrickej republiky rozhodnúť v referende o prijatí novej ústavy a zvolil svojich zástupcov v súbežných prezidentských a legislatívnych voľbách, ktoré boli pôvodne plánované na 18. októbra 2015 (prvé kolo) a 22. novembra 2015 (druhé kolo); keďže dočasné orgány sa niekoľko týždňov snažili o odloženie volieb, ale Národná volebná agentúra doteraz neoznámila nový harmonogram, nie sú pripravené zoznamy voličov a neboli distribuované volebné karty;
- K. keďže krajina čelí najhoršej humanitárnej kríze od svojej nezávislosti v roku 1960, pričom kríza ohrozuje celú populáciu, t. j. 4,6 milióna osôb, a z toho polovica sú deti; keďže 2,7 milióna osôb potrebuje pomoc vrátane potravinovej pomoci, ochrany a prístupu k zdravotnej starostlivosti, pitnej vode, hygiene a bývaniu; keďže sa odhaduje, že viac ako 100 000 detí bolo vystavených sexuálnemu zneužívaniu a verbovaniu do ozbrojených skupín v krajine a keďže sa odhaduje, že kríza vyhnala jeden milión detí zo škôl;
- L. keďže 5. mája 2015 ozbrojené skupiny pôsobiace v Stredoafrickej republike sa dohodli, že prepustia 6 000 až 10 000 detských vojakov;
- M. keďže mierová operácia bola poškodená obvineniami zo sexuálneho zneužívania detí a dievčat vojakmi jednotiek OSN a príslušníkmi francúzskych mierových síl;

Štvrtok, 2015, október 8

- N. keďže ozbrojené skupiny z hnutia Seleka, ako aj zbrojené skupiny anti-balaka profitujú z obchodu s drevom a diamantmi prostredníctvom kontroly lokalít a „zdanením“ alebo „vynútenou ochranou“ získavajú peniaze od baníkov a obchodníkov a keďže obchodníci v Stredoafrickej republike nakupujú diamanty v hodnote niekoľko miliónov dolárov bez toho, aby sa dostatočne vyšetrovalo, či nefinancovali ozbrojené skupiny;
- O. keďže dodržiavanie ľudských práv je základnou hodnotou Európskej únie a predstavuje zásadný prvok dohody z Cotonou, a najmä jej článku 8;
- P. keďže spravodlivosť a stíhanie prípadov závažného porušovania ľudských práv patria medzi rozhodujúce úlohy potrebné na ukončenie zneužívania a na obnovu Stredoafrickej republiky;
- Q. keďže beztrstnosť naďalej charakterizuje násilie, a to bez ohľadu na skutočnosť, že Dočasná rada prijala a dočasný prezident podpísal zákon o zriadení špeciálneho trestného súdu zloženého z národných a medzinárodných sudcov a prokurátorov, ktorý bude vyšetrovať a stíhať závažné porušovanie ľudských práv v Stredoafrickej republike, ku ktorým došlo od roku 2003;
- R. keďže EÚ v septembri 2014 začala prvé tri rozvojové projekty z trustového fondu EÚ pre Stredoafrickú republiku s účasťou mnohých darcov v oblastiach zdravotníctva, vytvárania pracovných miest, obnovy poškodenej infraštruktúry v Bangui, posilnenia postavenia žien a ich hospodárskeho začleňovania;
- S. keďže v marci 2015 Európska rada začala vojenskú poradnú misiu Európskej únie v Stredoafrickej republike (EUMAM RCA) s cieľom podporiť orgány Stredoafrickej republiky pri príprave reformy v bezpečnostnom sektore v súvislosti s ozbrojenými silami;
- T. keďže od mája 2015 EÚ zvýšila svoju pomoc pre Stredoafrickú republiku v celkovej výške 72 miliónov EUR vrátane prostriedkov na humanitárnu pomoc (s novými finančnými prostriedkami vo výške 10 miliónov EUR), rozpočtovej podpory (s ďalšími 40 miliónmi EUR) a nového príspevku do trustového fondu EÚ pre Stredoafrickú republiku (ďalších 22 miliónov EUR);
- U. keďže 15. júla 2014 EÚ zriadila svoj historicky prvý rozvojový trustový fond s účasťou mnohých darcov na podporu Stredoafrickej republiky, ktorého cieľom je uľahčiť prechod od reakcie na núdzovú situáciu k dlhodobej rozvojovej pomoci;
- vyjadruje hlboké znepokojenie zo situácie v Stredoafrickej republike, ktorá by mohla krajinu priviesť na pokraj občianskej vojny, ak sa nepodarí dostať pod kontrolu nedávne násilnosti; ľutuje straty na životoch a vyjadruje sústrasť rodinám obetí, ako aj celému obyvateľstvu Stredoafrickej republiky;
 - dôrazne odsudzuje útoky na humanitárne organizácie a obydlia počas nedávnej vlny násillia; žiada, aby sa humanitárni pracovníci mohli slobodne pohybovať a pomáhať civilistom v núdzi, najmä vysídlenému obyvateľstvu; pripomína, že takmer pol milióna obyvateľov vysídlených v rámci krajiny nutne potrebuje jedlo, zdravotnú starostlivosť, vodu, zdravotné a hygienické potreby, prístrešie a základné domáce potreby;
 - vyzýva orgány Stredoafrickej republiky, aby sa zamerali na boj proti beztrstnosti a na opätovné nastolenie právneho štátu, okrem iného privedením pred súd tých, ktorí sú zodpovední za násillie; víta vytvorenie osobitného trestného súdu na prešetrenie a stíhanie závažných porušení ľudských práv, ku ktorým došlo v tejto krajine od roku 2013, a zdôrazňuje, že je nutné zabezpečiť jeho fungovanie; zdôrazňuje, že na jeho fungovanie je potrebná finančná aj technická pomoc; žiada, aby sa čo najskôr uskutočnilo medzinárodné stretnutie, na ktorom sa darcovia zaviazu poskytnúť zdroje; nabáda orgány Stredoafrickej republiky, aby prijali účinný a transparentný postup nábory zamestnancov súdu;

Štvrtok, 2015, október 8

4. chváli ECCAS za to, že zohralo zásadnú úlohu pri príprave procesu prechodu, ako aj za pevnú pozíciu, ktorú zaujalo na konzultáciách 31. januára 2015 v Addis Abebe, pokiaľ ide o súbežnú iniciatívu, ktorá by mohla ohroziť terajšie úsilie medzinárodného spoločenstva o obnovenie mieru, bezpečnosti a stability v Stredoafrickej republike;
5. víta úsilie, ktoré doteraz vyvinula dočasná vláda, no vyzýva dočasné orgány Stredoafrickej republiky a medzinárodné spoločenstvo, aby sa zaoberali hlavnými príčinami krízy, ako sú všeobecná chudoba, hospodárske rozdiely a nerovnosti, rastúca nezamestnanosť, ako aj nespravodlivé rozdelenie bohatstva z prírodných zdrojov krajiny prostredníctvom štátneho rozpočtu; požaduje komplexný prístup zameraný na bezpečnosť, humanitárnu pomoc, stabilizáciu a hospodársku obnovu;
6. vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby v tomto kritickom období podporilo politický proces v Stredoafrickej republike a aby zvýšilo spoločné úsilie o umožnenie politického dialógu, budovanie dôvery a zabezpečenie mierového spoluzitia medzi rôznymi náboženskými komunitami v krajine; žiada vládu Stredoafrickej republiky, aby prednostne obnovila systém vzdelávania s cieľom umožniť dlhodobé mierové spoluzitie;
7. ľutuje, že hoci OSN vyhlásila zbrojné embargo, posilňovanie vojska pokračuje; vyzýva všetky strany, aby dodržiavali dohodu o odzbrojení, podpísanú 10. mája 2015; zdôrazňuje, že odzbrojovanie ozbrojených skupín musí byť absolútnou prioritou, a to najmä vzhľadom na nadchádzajúce prezidentské a všeobecné voľby, ktoré sa v Stredoafrickej republike budú konať koncom tohto roka;
8. žiada Africkú úniu a EÚ, aby využili všetky vhodné opatrenia a nástroje na pomoc dočasnej vláde prekonať rozpad už beztak krehkého štátu a uskutočniť prechod k fungujúcemu, inkluzívnemu a demokratickému štátu, najmä prostredníctvom nástroja na podporu stability a mieru, mierového nástroja pre Afriku a afrických pohotovostných síl;
9. víta vytvorenie fóra v Bangui, zameraného na zmierenie a mier, a žiada bezpodmienečnú účasť všetkých politických, vojenských a náboženských vodcov, ako aj miestnych spoločenstiev a občianskej spoločnosti; trvá na konaní demokratických volieb;
10. vyzýva Komisiu, členské štáty a ostatné medzinárodné subjekty, aby sa všemožne snažili o podporu organizácie volieb, ako sa predpokladá v pláne prechodu, najmä tým, že prispejú k programu volebnej pomoci, ktorý spravuje UNDP, aby sa voľby mohli koncom tohto roka uskutočniť a splnila sa tým hlavná súčasť plánu prechodu;
11. opakuje, že podporuje nezávislosť, jednotu a územnú celistvosť Stredoafrickej republiky; pripomína význam práva národov na sebaurčenie bez vonkajšieho zasahovania;
12. potvrdzuje svoju podporu mierovým silám OSN, MINUSCA a francúzskemu vojenskému kontingentu Sangaris pred voľbami, ktoré sa budú konať koncom roka; dôrazne odsudzuje každý pokus ohroziť súčasné úsilie o stabilitu;
13. pripomína, že prechodné obdobie sa skončí 30. decembra 2015; žiada orgány tohto štátu, aby s podporu vojenských síl MINUSCA a Sangaris obnovili v krajine, a najmä v meste Bangui, pokoj, aby sa podľa možnosti čo najviac zachoval volebný kalendár;
14. víta vojenskú poradnú misiu (EUMAM RCA) a začatie projektov zameraných na obnovu kapacít polície a poriadkových síl v záujme práce polície v komunitách a potlačania nepokojov, obnovu spoločného operačného centra velenia, posilnenie súdnictva a ozdravenie väznic;

15. rázne odsudzuje akékoľvek násilie na deťoch a ženách a žiada všetky vojenské a neštátne ozbrojené skupiny, aby zložili zbrane, skoncovali so všetkými formami násilia a zo svojich radov okamžite prepustili deti; vyzýva všetky zúčastnené strany, aby sa zaviazali k ochrane práv detí a predchádzali ďalším násilnostiam na deťoch a ich zneužívaniu; žiada, aby boli dievčatám a ženám, ktoré sa počas ozbrojeného konfliktu stali obeťou znásilnenia, poskytované v plnej miere služby sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti;
16. žiada obchodníkov s diamantmi v Stredoafrickej republike, aby preukázali vykonanie previerky due diligence, a medzinárodné diamantové spoločnosti, aby sa zaoberali nedostatkami Kimberlejského procesu v dodávateľskom reťazci diamantov zo Stredoafrickej republiky; vyzýva orgány Stredoafrickej republiky a zahraničné spoločnosti, aby pomohli posilniť riadenie v ťažobnom odvetví tým, že budú dodržiavať iniciatívu za transparentnosť v ťažobnom priemysle;
17. vyzýva medzinárodné diamantové spoločnosti, aby dôkladne sledovali pôvod diamantov tak, aby sa konflikt ešte viac neprehlboval nákupom nezákonne získaných a nedovoľene obchodovaných diamantov zo Stredoafrickej republiky; žiada európske spoločnosti obchodujúce so stredoafrickými spoločnosťami z odvetvia ťažby dreva, aby dodržiavali nariadenie EÚ o dreve a vyzýva EÚ, aby rázne presadzovala svoje nariadenie o dreve vo vzťahu k dovozom dreva zo Stredoafrickej republiky;
18. vyzýva orgány Stredoafrickej republiky, aby vypracovali celoštátnu stratégiu na riešenie problému nezákonnej ťažby a sietí nelegálneho obchodu s prírodnými zdrojmi;
19. žiada krajiny, ktorých vojaci sú zodpovední za sexuálne zneužívanie v rámci mierových misií v Stredoafrickej republike, aby ich brali na zodpovednosť a postavili pred súd, keďže beztretnosti sa nemožno prizeriť; zdôrazňuje naliehavú potrebu reformy štruktúr na budovanie mieru zavedením fungujúceho a transparentného mechanizmu dohľadu a zodpovednosti; je presvedčený, že takéto závažné zločiny by sa dali obmedziť a dalo by sa im predchádzať aj výchovou a vzdelávaním;
20. žiada Stredoafrickú republiku, jej susedné štáty a ostatné členské štáty Medzinárodnej konferencie o oblasti Veľkých jazier (ICGLR), aby spolupracovali na regionálnej úrovni s cieľom vyšetriť a bojovať proti regionálnym zločineckým sieťam a ozbrojeným skupinám zapojeným do nezákonnej ťažby a pašovania prírodných zdrojov vrátane zlata, diamantov a nepovoleného zabíjania a pašovania zvierat;
21. žiada EÚ, aby podnikla všetko, čo je v jej silách, na poskytnutie koordinovanejšej a účinnejšej pomoci ľuďom v Stredoafrickej republike; zároveň víta zintenzívnenie humanitárnych snáh EÚ a členských štátov v Stredoafrickej republike, pokiaľ ide o aktuálne potreby; zdôrazňuje, že je nutné poskytnúť pomoc na záchranu života všetkým ľuďom v núdzi v Stredoafrickej republike, ako aj utečencom v susedných štátoch;
22. odsudzuje ničenie verejných archívov a registrov vojakmi; žiada EÚ, aby sa zasadila o to, že Stredoafrická republika obnoví svoj verejný register aj s cieľom zabrániť nezrovnalostiam pri voľbách;
23. vyzýva členské štáty a ostatných darcov, aby zvýšili svoje príspevky do fondu EÚ pre Stredoafrickú republiku, trustový fond Békou, ktorého cieľom je podpora stabilizácie a obnovy Stredoafrickej republiky, a vzali pritom do úvahy potrebu lepšieho prepojenia programov obnovy/rozvoja s humanitárnou reakciou;
24. vyzýva EÚ, Africkú úniu a medzinárodné spoločenstvo, aby pomáhali utečencom zo Stredoafrickej republiky v susedných štátoch;
25. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie orgánom dočasnej vlády Stredoafrickej republiky, Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokéj predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federice Mogheriniovnej, Bezpečnostnej rade OSN, generálnemu tajomníkovi OSN, inštitúciám Africkej únie, ECCAS, parlamentnému zhromaždeniu AKT-EÚ a členským štátom EÚ.